

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Власенко В. М. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Дегтярьов С. І. (Суми, Україна), д-р іст. наук;
Камберова Р. (Софія, Болгарія), канд. філол. наук;
Король С. М. (Суми, Україна), канд. політ. наук;
Куліш А. М. (Суми, Україна), д-р юрид. наук;
Лобко Н. В. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Нестеренко В. А. (Суми, Україна), канд. іст. наук;
Піскун В. М. (Київ, Україна), д-р іст. наук;
Рамач Я. (Нові Сад, Сербія), д-р іст. наук;
Семенов В. М. (Суми, Україна), канд. наук із держ. упр.;
Теліженко Л. В. (Суми, Україна), д-р філос. наук.

Рекомендовано до видання вченою радою юридичного факультету
Сумського державного університету
(протокол № 10 від 07.04.2016 року)

Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення : матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. : у 2 част. (Суми, 18 квітня 2016 р.) / ред. колегія : В. М. Власенко, С. І. Дегтярьов, Р. Камберова та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2016. – Ч. 1. – 168 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ВНЗ і наукових установ, виголошені в рамках II Міжнародної науково-практичної конференції «Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення» (Посвідчення УкрІНТЕІ № 699 від 22 грудня 2015 р.), присвячені актуальним питанням суспільно-гуманітарних наук.

На обкладинці використано мапу «Русь, Московія і Тартарія» фламандського картографа XVI ст. Абрахама Ортелія.

ІСТОРІЯ ЦЕРКВИ РІЗДВА ХРИСТОВОГО У м. ШОСТКА

Історія міста Шостки, що на Сумщині, розпочалася із млина, який збудували на річці Шостці у 1676 р. Офіційною датою заснування міста вважається 1739 р. В цей же час було закладено пороховий завод [1]. Населення поступово зростало, тож постала потреба у побудові храму. Так було розпочато будівництво церкви Різдва Христового. Воно тривало з 1779 й до 1785 р. і велося на пожертви робітників заводу та жителів містечка Вороніж. Новостворена церква відносилася до Київських воєнно-непересувних церков. У 1804 р. завод, а разом з ним і церкву, відвідав граф О. А. Аракчєєв, інспектор артилерії Росії [2, с. 8]. Він помітив бідність храму і видав низку наказів (від 15 серпня 1804 р., 1 березня та 16 червня 1809 р.) про поліпшення стану церкви за рахунок порохової артилерії. За його ж наказом було збудовано дзвіницю. У 1856 р. завод приймав ще одного почесного гостя – великого князя Михайла Миколайовича (брата імператора Олександра II). Не оминув він і храму, подарувавши образи Святого Архангела Михаїла та Святої Великомучениці Варвари [2, с. 10].

Церква Різдва Христового, як і більшість храмів того часу, була для місцевих жителів центром культури й освіти. З 1856 р. настоятелем храму стає протоієрей Доміан Амвросійович Борщ. Народився він у 1819 р. Був полковим священиком і пройшов усю Східну (Кримську) війну 1853-1856 рр. разом зі своїм 45-м Азовським полком [3, с. 993]. У боях отець Доміан поводився надзвичайно відважно, підтримуючи бойовий дух солдатів, сповідуючи їх, перев'язуючи поранених (коли не залишалось бинтів, він розривав на собі одяг, аби лише врятувати людину), виносячи з-під вогню. Він завжди знаходився на передовій. Навіть після повернення полку на бівак, Д. А. Борщ залишався на полі бою,

*Робота здійснена в рамках виконання фундаментального дослідження №15.01.10-01.15/17.3Ф «Історичний розвиток порубіжжя Північно-Східної України як засіб конструювання загальнонаціональної моделі історичної пам'яті».

надавав першу допомогу пораненим і останні напучування помираючим. 4 серпня 1855 р. в ході бою на річці Чорній врятував свого командира, який отримав контузію та впав у воду. Д. А. Борщ сам був двічі поранений і контужений. Його нагородили двома наперсними золотими хрестами (один із них на Георгіївській стрічці) та орденом Святої Анни 3 ступеня з мечами. Пізніше він отримав ще орден Святої Анни 2 ступеня, Святого Володимира 3 і 4 ступенів, чотири наперсних хреста, палицю і навіть митру (найвища церковна нагорода) [3, с. 994]. Після війни отець Доміан був призначений настоятелем церкви Різдва Христового в Шостці та створив при храмі чоловічий хор і школу для дітей нижчих чинів. Також протоієрей Доміан Борщ відомий як автор одного піснеспіву, виданого у 1862 р. – молитви «*С нами Бог*». Цей піснеспів виконується у шосткинській церкві щороку на Різдво. До ХХ ст. храм вважався найкращим у місті, а Літній сад, що навпроти нього, слугував місцем відпочинку для жителів Шостки. Але у 1928 р. церкву закрили, купол зняли, церковне начиння та ікони спалили.

Відродження старовинного храму розпочалося у на початку 1990-х рр. з ініціативи небайдужих жителів міста, адже однієї діючої церкви було замало. Діставши згоду від органів влади та правлячого архієпископа Никанора, городяни звернулися до Бориса Михайловича Мачульського, регента хору церкви Святого Володимира з проханням стати батюшкою. Б. М. Мачульський погодився, маючи благословення на служіння Господу, яке отримав ще 12 років тому від митрополита Чернігівського Антонія. 4 грудня 1992 р. в Сумах отця Бориса висвятили спочатку на диякона, а потім – на священника [4]. Так розпочався період відродження храму. Батюшка буквально оселився в церкві, невтомною працею і молитвою відроджуючи її. Допомогали заводи «*Зірка*» (той самий порохований завод) та «*Імпульс*», а також прихожани. Храм відбудовувався в стилі українського бароко за проектом архітектора Л. І. Потапенка, ікони в іконостасі були написані В. Ю. Афоніним [2, с. 13]. Він же

керував і роботою групи художників, які розписували церкву. 26 липня 2000 р. церква була освячена. У 2006 р. завершили будівництво приділу (додаткового вівтаря) на честь святителя Інокентія, апостола Сибіру й Аляски, преподобномучениць великої княгині Єлисавети та інокіні Варвари. Саме завдяки отцю Борису кожної суботи почали служити панахиду, а потім – роздавати милостиню, кожного дня при храмі готується трапеза, тож всі нужденні можуть отримати харчі. Борис Михайлович мав такі церковні нагороди, як два хреста з прикрасами, служіння при відчинених царських вратах та носіння митри. 14 серпня 2015 р. отець Борис спочив навіки.

Зараз настоятелем храму є молодий батюшка Володимир Казмірук. Він прагне зберегти традиції, започатковані протоієреєм Борисом. Церква Різдва Христового продовжує розвиватися. Вона опікує психоневрологічний диспансер міста Глухів, дитячий протитуберкульозний санаторій міста Шостка, військову частину, школу № 10 для дітей з особливими потребами, в'язницю в селі Гамаліївка, школу-інтернат. При храмі діє бібліотека, недільна школа та єдиний у місті дитячий церковний хор під керівництвом Вікторії Казмірук. Церква Різдва Христового – найдавніша будівля Шостки та найбільший її храм; єдиний храм у місті, що має два поверхи та позолочений сусальним золотом іконостас. Приход цієї церкви найбільший серед шосткинських церков.

Отже, незважаючи на різне становище церкви у різні століття, вона завжди мала величезний вплив на світогляд населення, виховуючи найкращі якості в характері та прививаючи принципи християнської поведінки. Це особливо важливо в наш складний час.

1. Краткая история Шостки // Офіційний сайт міської ради. Шостка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.shostka-rada.gov.ua/town/stornki_stor_shostki/kratkaya_istoriya_shostki

2. *Плодистая А. И.* Православные церкви Шостки / А. И. Плодистая. – Шостка: ООО «ТПП «Зодиак», 2009. – 68 с.

3. *Александровскій.* Протоієрей Д. А. Борщ // Разведчик: журнал военный и литературный. – СПб., 1896. – 12 ноября (№ 317). – С. 993-994.

4. Особистий архів Душко О. І.